

YAŞAMAK VE YAŞATMAK İÇİN!

15 Ocak 2002 günü eczacıların kepenk kapatma eyleminin ilk gününde Ecz. Mehmet Domaç, *NTV'ye Sorun* adlı programa Ankara stüdyosundan canlı yayın konuğu olarak katıldı. Toplum eczacıların hak arama eylemi konusunda bilgilendirmek ve eczacıların sorunlarına yönelik duyarlılığı artırmak yönündeki çabaların bir parçası olan bu söyleşiyi, *NTV'ye Sorun* programının sunucusu Celal Pir aracılığıyla çeşitli meslek gruplarından çok farklı insanlar yaptı. Aşağıda, söyleşiden bölümler okuyacaksınız.

CELAL PİR- Bugün hepimizi çok yakından ilgilendiren bir protesto eylemiyle karşı karşıyayız. Sağlık Bakanlığının aldığı ve bugünden itibaren geçerli olan karara göre, eczanelerin ilaç karı % 10 oranında indirildi. Düşük kar oranlarıyla çalıştıklarını belirten ve bunun sektöre darbe vuracağı görüşünde olan eczacılar ise bugün kepenk kapatma eylemi yapıyorlar. Tüm yurttan bir yanda ilaç almak için kuyruklar oluşturan vatandaş var, diğer yanda, yapılan indirimin kendi kârlarından alındığını ve haksızlığa uğradığını söyleyen eczacılar. Öte yandan, bir yanda ise bu eyleme katılan eczane sahiplerini tespit etmeye ve yasal müdahale yapmaya hazırlanan Sağlık Bakanlığı ekipleri var. Biz de, *NTV'ye Sorun*'da, birazdan ilaç fiyatlarını ele alacağız ve vatandaşın durumunu, bu eylemin hepimiz açısından ne anlama geldiğini canlı yayında konuşacağız, daha doğrusu, siz soracaksınız, Anka-

ra'dan stüdyo konuğumuz Türk Eczacıları Birliği Başkanı Sayın Mehmet Domaç, sizin sorularınıza yanıt verecek.

GÖKHAN KÖKSAL (Öğretmen)- Sağlık Bakanı Sayın Osman Durmuş, eczacıların kendi paylarını aldığını söylüyor; ama, açıkçası, biz yeterli bilgiyi alamadık; eczacılar mı mağdur burada, yoksa Osman Durmuş halkı mı koruyor?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Durum şöyle: Sayın Bakan, ilaç fiyatlarında % 10 indirim yapacağını ifade etti, gerçekte % 10 indirim yaptı; ancak, bu % 10 indirim, eczacıların meslek haklarından yapılan bir indirimdir, eczacıların peşin ıskontolarını ortadan kaldırınca tamamen eczacılardan yapılmış oldu bu indirim.

ENGİN TARHAN (Eczacı)- İlaçta indirim deniliyor; ama, oysa, bu indirim, bizim, yani eczacıların karından düşülüyor ve eczaneler, ayakta kalamayacak konuma getiriliyor. İlaçta KDV neden düşürülüyor? Bu konuda sizin bir öngörünüz var mı?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Biz, senede en az 10 kez ilaçta KDV'nin indirilmesi konusunda Bakanlar Kurulu'na, Maliye Bakanlığı'na yazı yazıyoruz ve dünya örneğinde, özellikle Avrupa örneğinde % 18 KDV oranı çok yüksektir. Avrupa'da 5 ülkede ilaçta KDV sıfırdır, 6 ülkede ise ilaçta KDV % 5'in altındadır. Biz, yıllardır, Bakanlar Kurulu'na bunu bildiriyoruz; ancak, bu karar, Bakanlar Kurulu'na aittir sonuç olarak.

RASİM SİREL (Danışman)- % 25-30 kar marjı az mıdır ki, eczacılar bu eylemi yapıyorlar? Kaldı ki, bir kerelik % 10'luk düşüş söz konusu. Peki, eczacılar böyle yaparsa enflasyon nasıl düşer? Aca-ba, Avrupa ülkelerindeki eczanelerin kâr marjları nelerdir?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Efendim, bu karlılık brütür. Şu anda, eczacının, Türkiye'deki üretilen ilaçlarda meslek hakkıdır bu, ayrıca sadece karlılık da değildir; çünkü, eczacı, sıradan bir sağlık elemanı değil; üniversite mezunu

ve belli bir sermayesi olan kişi, mesleki hakkı var. Dolayısıyla, bu % 20 yerli ilaçta karlılık ve ithal ilaçta da % 16,6 bir mesleki hak var. Biz, bundan % 5 de devlet alımlarında iskonto yapıyoruz, devletin alımları da % 80 civarında. Bu, brüt karlılıktır, bizim % 8-14 arasında giderimiz var; ortada bir şey kalmıyor. Ödeme gecikmeleri de ortaya çıkınca, biz, ödeme gecikmeleri sırasında, bir de, ilaç aldığımız yerlere ödeme gecikmesi için faiz ödemek durumunda kalıyoruz. Bu nedenle de yeterli değil, hatta bizi zarara sokan duruma gelmiştir.

UĞUR DÜĞÜMCÜ (Memur) - Eczanelerde ilaca zam yapıldığı zaman bir şey olmuyor da eczanede %10 indirim yapıldığı zaman niçin böyle zor oluyor?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı) - Zam yapmak ve zam talep etmemek bizim elimizde olan bir uygulama değil. İlacın zam talebini üreticiler yapıyor, Sağlık Bakanlığı da uygun görürse bunu onaylıyor ve yürürlüğe giriyor. İlacı zam yapılması bize ilişkin bir durum değil. Dolayısıyla, bu sorunun muhatabı eczacılar değil. İlaçta indirim yapılması hepimizin gönlünün istediği bir şey; ama, bu, eczacıları yok edecek bir indirimse, doğal olarak, eczacılar, kendilerine yaşamak için koşullar arayacaklardır; ama, mesleği yapmada başka şansları da olmadığına göre, bu mesleği yapabilmek için ülkede mücadele edeceklerdir. Bugünkü uygulama budur.

AYFER KESTANECİ (Emekli)- Eczacıların böyle bir tepkiyi göstermelerindeki sebebi anladım ve haklı olduklarını da kişisel olarak düşünüyorum; ancak, halkın bu konuda büyük bir sıkıntı içinde olduğu da bir gerçektir. Peki, eczacıların, halkın ucuz ilaç alabilmesi için ne gibi önerileri var?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Türkiye'de ilacın daha ucuza üretilmesi için ucuz ilaç üretiminin Türkiye'de desteklenmesi gerekiyor. Jenerik ilaç üretiminin sağlanması ve jenerik ilacın reçeteye yazılması gerekiyor. Buna benzer örnekler dünyada var. Türkiye'de ilaç politikası açısından, alanın kuruluşları yan yana gelip böyle bir model seçerlerse, Türkiye'de ilaç ucuzlayabilir; yani, en azından daha fazla bir fiyata çıkması engellenebilir; ama, bu modeli, alanın kuruluşları seçmeliler. Böyle bir model seçilmezse, farklı modeller de

gündeme gelir, o zaman, ilaç çok yüksek fiyatlara varabilir. Türk Eczacıları Birliği olarak bizim önerimiz: Jenerik ilaç modelinin Türkiye'de uygulanması için altyapısının kurulmasıdır.

SERPİL ACAR (Eczacı)- Sağlıkta israf sırf ilaçtan kaynaklanıyor diyenler var; bu konudaki düşünceniz nedir? Bu bir önyargı mıdır, önyargı ise biz bunu nasıl aşabiliriz?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Bu, tek başına önyargı değildir, akılcı ilaç kullanımıyla bu aşılabılır. Hem vatandaşın hem yazanın; yani hem uzmanların, eczacının, hekimin, dış hekiminin bilgilendirilmesi, akılcı reçete yazımının sağlanması ve akılcı ilaç kullanımının sağlanmasıyla birlikte ilaçtaki israf, savurganlık önenebilir. İlaçta tasarruf olmaz, çünkü sağlıktan tasarruf olmaz; ancak, ortaya çıkan savurganlıklar engellenebilir. Bu da akılcı ilaç kullanımının Türkiye'ye oturmasıyla olanaklıdır. Aslında, Türkiye'de ilaç tüketiminin fazlalığından söz etmek mümkün değildir; çünkü, bize en yakın Yunanistan'ın ilaç tüketimi kişi başına 142 dolar, bizde ise 38-40 dolar arasındadır. Ancak, savurganlığın ortadan kaldırılması için akılcı ilaç kullanımının sağlanması gerekir.

BARIŞ ULAŞ (Öğrenci)- Eczacıların yaptığı bugünkü kapatma eylemine, bütün eczane sahipleri destek veriyor mu? Destek vermeyenler için sizin bir yaptırımınız ya da uyarınız oluyor mu?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Hiçbir yaptırımımız yok; bu, gönüllü bir eczane açmama istemi; hiçbir yaptırım uygulamıyoruz ve hiçbir yaptırım da uygulamayacağız. Gönüllülük esasına dayanan bir açmama istemidir bu.

DR. İPEK YELDEN- İnsanların böyle zor bir durumda kalması doğru bir yol mu? Birebir görüşerek daha başka çözümler bulunabilir miydi?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Biz, birebir tüm yetkililerle görüştük, yetkililer, çözüm konusunda, şimdiye kadar bir adım atmadılar. Ümit ederiz, bundan sonra atarlar ve çözümü buluruz. Son çaremiz buydu; eczacılar böyle bir istemde bulundular ve isteyerek, gönüllülükle bu işi yaptılar. Başka bir çaremiz de kalmamıştı.

CELAL PİR- Acaba, sizin eyleminiz hukuksal mıdır? Çünkü, hukukta mütekabiliyet ilişkisi vardır; yani, kiminle muhatapsanız ona karşı hareket edersiniz; ama, siz, bir anlamda, halkı mağdur eden bir uygulama olmuyor mu bu? Üçüncü şahıstan sonucu almaya çalışıyorsunuz. Ne dersiniz?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Hepimiz bu ülkede yaşıyoruz, bu halkın temsilcileriyiz. Bu halka hizmet etmek için varız. Sonuçta, biz, hizmetimizi halka yapıyoruz ve o hizmeti de insanlar, kamu kurumları satın alıyor. Tabii ki, biz, muhatabımız olanlarla görüştük; ancak, onlar, halk adına bu işlemi yapmak durumunda olduklarını söylediler bize. Dolayısıyla da, biz, bunu yapmaktan başka bir alternatifimizin kalmadığını gördük. Tabii, şimdye kadar halkı hiçbir zaman mağdur etmedik. Bizim eczanemizde üç beş dakikadan fazla bekleyen insan yoktur, beklerlerse çay kahve içerler, öyle beklerler; hatırları sorulur. Eczacılar, mahallelerinde, muhitlerinde herkesle dostça geçinirler. Dolayısıyla, şimdye kadar böyle bir sorunları olmamıştır. Şimdi yaşam kavgası veriyorlar, bu yaşam kavgası içersinde zaman zaman rahatsız olanlar olabilir; ama, biz onlara ömür boyunca hizmet edeceğiz. Onu da unutmamak gerek.

HASAN TAHSİN GÜRLEK (Astsubay)- İlaç firmaları, ürün tanıtları için çok büyük meblağlar ayırmaktadır. Bunun için de bazı kotalara, yurtdışı gezileri vermek bile dahildir. İktisadi açıdan bu harcamaların ilaç fiyatlarına yansması gerekmektedir. En büyük ilaç talebinin de devlet tarafından yapıldığına ve bu alanda yasal düzenlemeler olmadığına göre, burada kamu ve hastalar açısından bir haksızlık söz konusu değil midir?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı) - Bu konuda yasal düzenleme var. 1262 sayılı Yasanın 13 üncü maddesine göre çıkarılan bir tanıtım yönetmeliği var, o tanıtım yönetmeliğinde bazı sınırlamalar ve kısıtlamalar var. Şu ara, o tanıtım yönetmeliği tekrar gözden geçiriliyor. Bu harcamalar konusunda da bazı sınırlamalar getiriliyor. Biz de o çalışma grubunun içersinde varız. Sanıyorum, yakın bir zamanda yayımlanır. Tabii ki, meslek açısından kongrelere katılmak, tebliğle katılmak, yeni bilgiler edinmek, o bilgileri vatandaşın sağlığı için kullanmak da hekimler için gerekli gözüküyor;

ama, savurganlık, asla. Etik dışı uygulamalara asla izin verilmemesi gerekiyor. Biz de bu anlamda dikkatli davranmaya çalışıyoruz.

ÇETİN ÇAĞATAY (Mali Müşavir)- Ecza depolarıyla ecza imalathaneleri arasındaki kar marjı nedir? Bu, % 10'u, ecza depoları, eczacılara % 10'u ekstradan verdikleri zaman ne kaybediyorlar?

CELAL PİR- Çok önemli bu soru. İlaçta 100 lira verdiğiniz zaman, belki bazıları dolarla satılıyor, ki ne ne kalıyor bunu öğrenmek istiyorum ben ve bu konuda sizin görüşünüz nedir? Kime ne kalmalıdır ki, bu, hem ucuz olsun, hem alınabilir olsun, hem de kavga çıkmadan bu iş çözülsün.

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Kararnameye göre üretim maliyeti sanayici tarafından tespit edilmek durumundadır. Üretim maliyetleri üzerine, üretici, ürün bazında % 20 net, firma bazında % 15 net kar koyma hakkına sahiptir. Onun üzerine % 9 toptancı karı eklenir, onun üzerine de yerli ilaçta % 20, ithal ilaçta da % 16,6 eczacı karı eklenir ve KDV eklenir; bir ilacın fiyatı bu şekilde belirlenir.

CELAL PİR- Anladığımız kadarıyla, bize gelene kadar bir misli artıyor ilaç fiyatı. Zannediyorum, bu konuda, herkesin oturup biraz düşünmesi gerekiyor, ne dersiniz?

ECZ. MEHMET DOMAÇ (TEB Gen. Başkanı)- Türkiye'de çoğu üründe böyle bir uygulama söz konusudur. Dünyanın hangi ülkesinde daha farklı bir uygulama var biz bilmiyoruz; çünkü, dünya ülkelerini de inceliyoruz, görüyoruz. Biz, eczacılar olarak, çoğu dünya ülkesinden daha az seviyedeki brüt karlılığa sahip olduk bu durumda; dolayısıyla, geçinme koşullarımız ortadan kalktı; yani, ilaç maliyetlerinin belirlenmesi konusunda eczacıların bir dahli yok. Eczacılar, sadece kendilerine yasal olarak tanınan bir eczacılık emek hakkının sınırı içersinde dolaşıyorlar.

CELAL PİR- Sayın Mehmet Domaç, programımıza katılıp bugün de bizim izleyicilerimizin sorularına yanıtlar verdiğiniz için çok teşekkür ediyoruz. Size, eyleminizde başarılar; ama, halkımıza da sabır diliyorum.